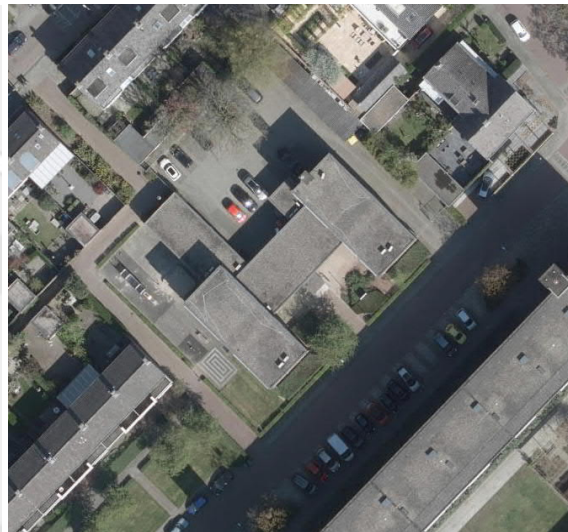
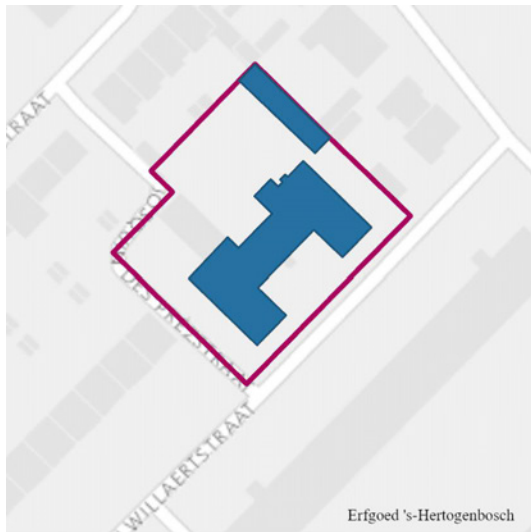

Adriaen Willaertstraat 18, gemeente 's-Hertogenbosch

Kadastraal	: 's-Hertogenbosch, N-312	Bouwjaar	: 1958-1960
Monumentnr.	: SOM0796	Architect	: Van der Laan, Hansen en van Hal
Huidige functie	: tijdelijke gebruik, ateliers.	Oorspr.functie	: L.O. jongensschool

Verbouwingen	: 1961, 1983, 1987
Archief	: Gemeente 's-Hertogenbosch, afdeling Erfgoed
Datum document:	24 november 2021

Linksboven: uitsnede met aanduiding van het object en de kadastrale kaart, rechtsboven: luchtfoto en onder: foto vanaf de Adriaen Willaertstraat.

Context

(Bouw)historie en ligging:

De voormalige Rooms Katholieke jongensschool aan de Adriaen Willaertstraat is in opdracht van de Sint Jan stichting gebouwd in de uitbreidingswijk Zuid. Het bureau van Bossche school architect Nico van der Laan leverde het ontwerp voor het schoolgebouw.

De in de eerste helft van de jaren vijftig van de twintigste eeuw op de voormalige schootsvelden van de stad gerealiseerde uitbreidingswijk voor de goeude middenklasse is aangelegd naar een ontwerp van het Rotterdamse bureau Kuiper, Gouwetor, De Ranitz en Bleeker, in samenwerking met de dienst Gemeentewerken.

Langs de als een hoofdverbinding in de wijk fungerende Pettelaarseweg is, geheel overeenkomstig de naoorlogse stedenbouwkundige uitgangspunten hoogbouw gerealiseerd, zowel evenwijdig aan als haaks op deze weg.

Pas daarachter ervaart men het intieme karakter van de door laagbouw en een rastervormig stratenplan bepaalde woonbuurtjes met daarin ook de L.O. jongensschool aan de Adriaen Willaertstraat. Eveneens overeenkomstig de contemporaine ideeën is er ruime aandacht voor licht, lucht en ruimte in de wijk, met onder meer het lommerrijke Zuiderpark uit 1958. De wijk is rijkelijk voorzien van groen, de overgang vormende naar de open ruimte van het Bossche Broek.

De wijk Zuid is in 2011 door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed geselecteerd als voorbeeld van een bijzondere naoorlogse woonwijk. Het rijk selecteerde toen dertig wederopbouwgebieden, waarvan dertien naoorlogse woonwijken (planmatige opgezette uitbreidingswijken) uit de periode tussen 1940 en 1965. De geselecteerde gebieden geven met elkaar een goed beeld van hoe er gedacht, gebouwd en ingericht werd en kunnen worden beschouwd als toonbeelden van de Wederopbouwperiode. Ze onderscheiden zich nationaal of zelfs internationaal, bijvoorbeeld vanwege de kwaliteit van de architectuur of als bijzonder voorbeeld van stedenbouw of landschapsinrichting.

Binnen de bijzondere eigenschappen en de kwaliteiten van de Wederopbouwgebieden vormen schoolgebouwen belangrijke ankerpunten. Deze en andere gebouwen dienen in de toekomst herkenbaar en aanwezig te blijven vanwege hun cultuurhistorische waarden en een blijvende rol van betekenis spelen in de ruimtelijke ordening. In november 2016 heeft de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, mw. dr. J. Bussemaker het belang van deze 30 Toonbeelden van de wederopbouw bekrachtigd in een ondertekening met alle betrokken gemeenten om de kernkwaliteiten zo goed mogelijk geborgd te houden.

Het schoolgebouw is gelegen aan de Adriaen Willaertstraat welke is genoemd naar Adriaan Willaert; componist, kapelmeester voor de Illustere Lieve Vrouwe Broederschap, geboren omstreeks 1485 in Roeselaere, overleden 7 december 1562 in Venetië.

Het complex bevindt zich aan de noordoostzijde van de Pettelaarseweg. De school is met de voorgevel naar de Adriaen Willaertstraat gericht en sluit aan de achterkant aan op de achterven van de woningbouw aan de Jacob Obrechtstraat. Langs de zuidwestzijde sluit het terrein aan op de Josquin des Prézstraat.

Voor het ontwerp voor de jongensschool voor lager onderwijs werd niet de geringste architect gekozen, te weten het in Rosmalen gevestigde bureau van Nico van der Laan (1908-1986), W.A.J. Hansen en H. van Hal die onder andere ook tekende voor het ontwerp van het Sint Janslyceum, eveneens gelegen in Zuid.

De school voor lager onderwijs aan de Adriaen Willaertstraat wordt gekenmerkt door een ingetogen karakter met de nadruk op het spel van ruimte en massa. De hoofdvorm wordt gevormd door twee tweelaagse blokken met daarin de klaslokalen met daartussen een eenlaags entreegebouw met aula en toiletgroepen.

In de jaren tachtig van de twintigste eeuw is de school uitgebreid en verbouwd tot L.O.M. school de Triangel.

Het gebouw is verlevendigd met toegepaste en monumentale kunst. In de centrale aula is een keramisch wandtableau aangebracht van de kunstenaar J. Oosterman (1911-1996,

gevormd wordt door een stalen pui met dubbele deuren en zij- en bovenlichten. In 1987 is aan de buitenzijde een houten tochtportaal toegevoegd. Aan weerszijde van de entree zitten twee stalen puien onder een betonlatei en zijn opgebouwd uit een hoge schopplaat met daarboven een achtdelige ruitindeling met smalle zijstroken en bovenlicht. De gevel wordt afgesloten door een smalle, iets uit de gevel stekende, betonlijst.

Hoofdentree (2020, afdeling Erfgoed).

Zijgevels:

Zowel de aan de buitenzijde van het schoolgebouw als de langs de binnenzijde gelegen gevels van beide klaslokaal blokken worden gekenmerkt door twee verdiepingshoge vensterreeksen. Drie verdiepingshoge stalen vensters met schopplaat en zwart gekleurd hardglas ter hoogte van de verdiepingvloer markeren de klaslokalen. Tussen deze vensters zitten, strak in het metselwerk gesneden ongedeelde vensters waarachter de achterliggende trappenhuizen zijn gesitueerd. In de binnengevels twee smalle vensters met daarboven een liggend venster die de achtergelegen toiletgroepen van daglicht voorzien.

In de linkerzijgevel is in 1983 een deur toegevoegd.

Noordgevel (2020, afdeling Erfgoed).

Zuidgevel (2020, afdeling Erfgoed).

Achtergevel:

De kopgevels van beide tweelaagse vleugels zijn geheel gesloten met tegen de linker kopgevel een schoorsteen en toiletuitbouw met deur en tegen de rechter kopgevel de in 1983 toegevoegde uitbreiding. In de tussenliggende eenlaagse vleugel zitten een drietal stalen puien waarvan de middelste twee deuren bevat.

Noordwestelijke kopgevel (2020, afdeling Erfgoed).

Ruimtelijke indeling:

Het schoolgebouw kenmerkt zich door de twee blokken met klaslokalen met daartussen de eenlaagse tussenbouw met entree en gemeenschappelijke ruimte (aula). In beide tweelaagse blokken is centraal een trappenhuis gesitueerd met aan weerszijde daarvan een klaslokaal. In het rechter blok zijn achterin enkele ondersteunende functies gelegen waaronder de kamer van het schoolhoofd, een c.v. ruimte en personeelstoilet. Een van de twee oorspronkelijke toiletgroepen is bewaard gebleven maar wel gemoderniseerd.

Trappenhuis en hoofdentree (2020, afdeling Erfgoed).

Constructies:

Het gebouw bestaat uit gemetselde bakstenen spouwmuren met gewapend betonnen verdiepingvloeren. De platte daken zijn opgezet op basis van een houten balklaag waarop teervrij dakvilt is gelegd.

Interieurelementen:

In het interieur zijn de bakstenen wanden met binnendeuren, binnenpuien en ramen in hout grotendeels nog aanwezig. Het interieur wordt verder gekenmerkt door de betonnen trappen met stalen balustrades. In de trappenhuisen en de toegangshal zijn de vloeren met hard- of leisteen betegeld. De aula (gemeenschapsruimte) is in 1983 voorzien van een secundaire indeling met houten wanden en kastenwanden. In de rechter bakstenen wand van de voormalige aula zit een keramisch wandtableau (J. Oosterman, 1911-1996, Bussum).

Wandtableau in aula (2020, afdeling Erfgoed).

Erf, bijgebouwen, diversen:

Op het achtererf is een open fietsenberging gesitueerd onder een door golfplaten gedekt lessenaarsdakje. De stalling was van oorsprong bescheiden qua omvang maar is al in 1961 vergroot tot de huidige omvang. Op de speelplaats staat een boom in een boomspegel die ook op de ontwerptekening van de architect is ingetekend.

Literatuur/bronnen:

Het nieuwe Instituut/NAi

Archief afdeling Erfgoed en VTH gemeente 's-Hertogenbosch

Zuid, stadsuitbreiding uit de wederopbouwperiode, inventarisatie augustus 2008, drs. J.M.M. van der Vaart en drs. E.R.A. Smits

Bossche encyclopedie

Motivering voor plaatsing op de gemeentelijke monumentenlijst

1. Stedenbouwkundige waarden

De voormalige jongensschool heeft stedenbouwkundige waarde vanwege de samenhang met de historische gebouwde omgeving in de wijk Zuid. Het object vormt in deze zijstraat een belangrijk stedenbouwkundig accent dat een wezenlijk onderdeel vormt van de aanleg van de naoorlogse gerealiseerde uitbreidingswijk Zuid. Het schoolgebouw vormt door de situering met een naar voren stekende voorgevelrooilijn in aansluiting op het plantsoen een bijzonder stedenbouwkundig geheel met een oriënterende betekenis. Tezamen met de speelplaats, de boom en de terreininrichting vormt het schoolgebouw een waardevol geheel in deze wijk. Het schoolgebouw is gelegen in de wijk Zuid, een voorbeeld van een bijzondere naoorlogse woonwijk, welke door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed is geselecteerd als één van de 30 landelijke Toonbeelden van de Wederopbouw'.. Binnen de bijzondere eigenschappen en de kwaliteiten van dit wederopbouwgebied vormen schoolgebouwen belangrijke ankerpunten. Deze en andere gebouwen dienen in de toekomst herkenbaar en aanwezig te blijven vanwege hun cultuurhistorische waarden en een blijvende rol van betekenis spelen in de ruimtelijke ordening.

2. Architectuurhistorische- en/of kunsthistorische waarden

Het in de periode 1958-1960 tot stand gekomen schoolgebouw heeft architectuurhistorische waarde als voorbeeld van scholenbouw in de naoorlogse periode. In deze betekenis vormt het object, naast de het Sint Janslyceum en andere woningen en woongebouwen in de wijk Zuid een belangrijk voorbeeld van het bureau van de vooraanstaande architect Nico van der Laan.

Door zijn eenvoudige, pragmatische maar ook markante opzet met twee blokken die de lagere entreevleugel begeleiden heeft het schoolgebouw een ingetogen karakter. Door het evenwichtig spel van verhoudingen, materiaaltoepassingen en maten geeft het

ontwerp een helder beeld van de architectuur.

Van kunsthistorische waarde is het in de aula aangebrachte keramisch wandtableau (J. Oosterman, 1911-1996, Bussum).

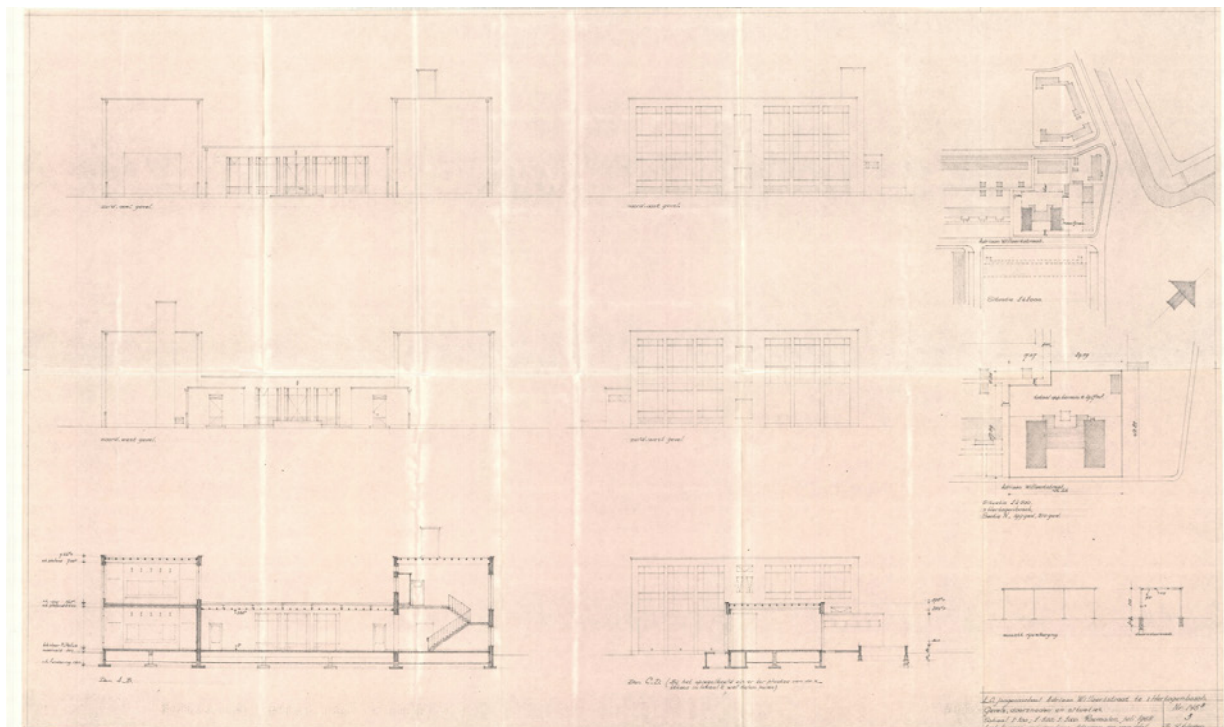
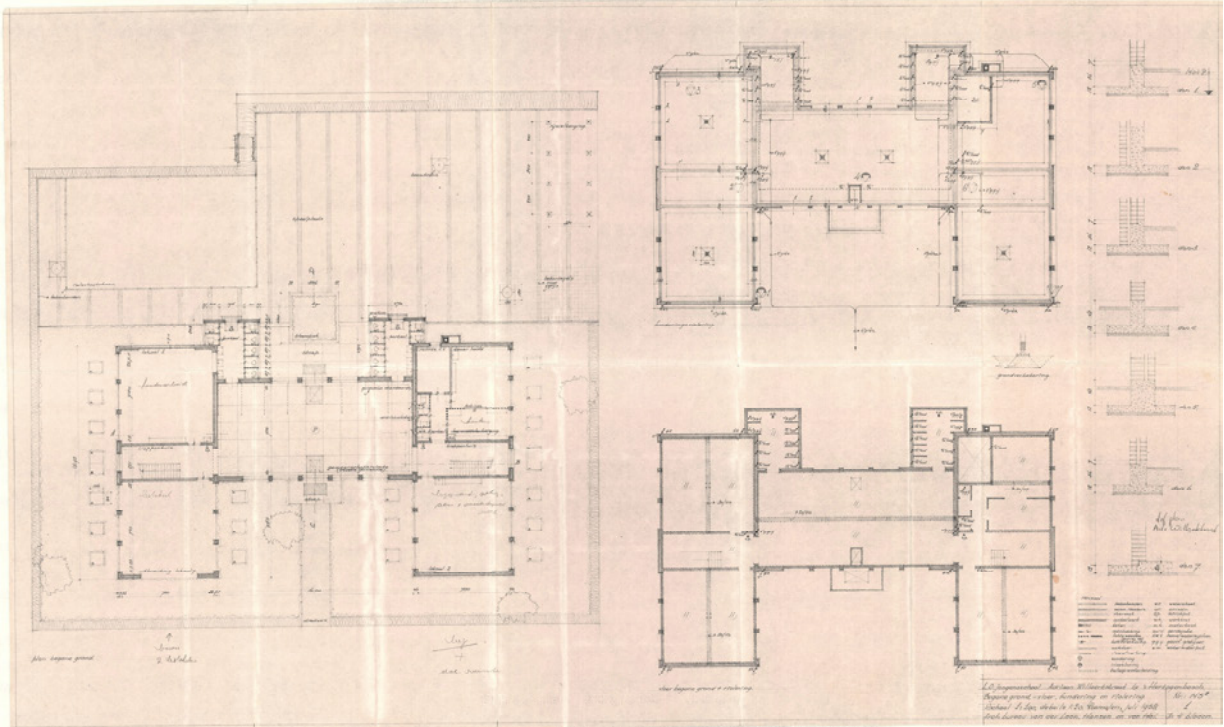
3. Cultuurhistorische waarden

Het bouwwerk heeft cultuurhistorische waarde als een markant voorbeeld van de naoorlogse ontwikkeling van schoolgebouwen in de gemeente 's-Hertogenbosch en in het bijzonder in de wederopbouw wijk Zuid.

4. Zeldzaamheid en authenticiteit

Het architectonisch ingetogen en zorgvuldige ontwerp kent een zeldzaamheidswaarde binnen de gemeente 's-Hertogenbosch en is zowel in- als uitwendig goed en vrij gaaf bewaard gebleven.

Het object **Adriaen Willaertstraat 18, bestaande uit de voormalige L.O jongensschool**, is op basis van bovenstaande criteria beschermenswaardig als gemeentelijk monument in de gemeente 's-Hertogenbosch

Bestektekeningen, juli 1958 Architectenbureau van der Laan, Hansen en van Hal.